

leskats Skaņkalnes pagasta bibliotēkas vēstures lappusēs



“Pagastmāja”, Skaņkalnes pagasts. Šajā ēkā bibliotēka atradās no dibināšanas līdz 2002. gadam

1896. gada 9. oktobra laikrakstā “Dienas Lapa” ir ziņas no Skulbergiem par bibliotēkas dibināšanu pagastā: “Tautas bezmaksas bibliotēkām sāk arvien vairāk piegriezt vērības. Arī mēs skulbergieši nospriedām uz Viņu Ķeizārisko majestātu kronēšanas dienas piemiņu pagasta namā dibināt bezmaksas bibliotēku, priekš kura mērķa vispirms ieņemt no katra nodokļu maksātāja pa 15 kapeikām. Vajadzīgie statūti jau sastādīt un iesniegti valdībai dēļ apstiprināšanas. Arī laikrakstu lasīšanā skulbergieši diezgan čakli. Mūsu diezgan mazajā pagastā ar kādiem 280 nodokļu maksātājiem pa pastu saņemam gandrīz katrās no mūsu 34 mājām pa eksemplāram avīžu”.

Diemžēl, par tālāko šās bibliotēkas likteni, informācijas nav.

Pirmās ziņas no Latvijas Valsts vēstures arhīva fondiem:

“1927. gada 28. maijā notiek Skaņkalnes pagasta padomes sēde, izraksts no sēdes protokola Nr. 6., 7. paragrāfa – darba kārtības punkts – Kultūras fonda bibliotēkas ierīkošana. Darbvedis ziņo: “Tā kā pagastā *kulturelas* organizācijas vēl nav nodibinātas, kas varētu uzņemties bibliotēkas vadību un pagastā bibliotēkas ne arī lasāmgalda nav, ir lūgums padomei uzņemties bibliotēkas vadību.” Tiek nolemts: lūgt Kultūras domi ierīkot šai pagastā Kultūras fonda bibliotēku un uzņemties šīs bibliotēkas vadību. 1927. gadā šis izraksts un padomes lēmums, uzņemties bibliotēkas vadību kopā ar lūgumu piešķirt un ierīkot pagastā Kultūras fonda bibliotēku, tiek nosūtīts Valsts bibliotēkai.”

1928. gada 24. martā Skaņkalnes pagasta valde pilnvaro darbvedi Eduardu Rusmani saņemt šā pagasta pašvaldībai piespriestās Kultūras fonda bibliotēkas grāmatas un parakstīt Kultūras fonda bibliotēku noteikumus. Saņemto grāmatu skaits – 620 sējumi par Ls 1226,53. Šis tad arī tiek uzskatīts par Skaņkalnes pagasta bibliotēkas dibināšanas gadu. Bibliotēku novieto Skaņkalnes pagasta namā, to līdz pat 1939. gadam pārzin pagasta darbvedis E. Rusmanis. Bibliotēka ir bezmaksas un pieejama visiem, atvērta “1x nedēļā – svētdienās no 11 – 14, un arī pārējās dienās, kad lasītāji pienāk”.

1928. gadā izsniegums ir 717, no tā 548 daļlīteratūra. 1930. gadā bibliotēkas vajadzībām no pagasta pašvaldības tiek piešķirti Ls 120, no tās inventāra iepirkšanai un Ls 60 bibliotēkara algai, kura paliek nemainīga līdz pat 1939. gadam. Līdz 1934. gadam fondā netiek veiktas nekādas izmaiņas. Mainīgs ir tikai lasītāju skaits un izsniegums. Fondā ir 620 sējumu.

Neliels ieskats statistikā:

Gads	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.
Lasītāji	105	81	37	40	46
Izsniegums	649	658	877	429	353

1934. gadā iepērk 21 grāmatu par Ls. 48.20. No apgrozības tiek izņemti 49 sējumi. Fondā paliek 592 izdevumi. No Kultūras fonda regulāri pienāk žurnāli: 1928., 1929. gados - 5 žurnāli, 1930. gadā – 4 žurnāli, 1931. un 1934. gadā – 3 žurnāli, 1933. gadā – 3 žurnāli. 1935. gadā par pašvaldības līdzekļiem - Ls. 44.80 - iepērk 24 grāmatas, līdz ar to fondā ir 616 sējumi. Līdz 1938. gadam ar krājums paliek nemainīgs.

Gads	1935.	1936.	1937.	1938.	1939.
Lasītāji	29	32	29	29	25
Izsniegums	344	344	232	214	147

No Kultūras fonda piesūtīti žurnāli: 1935. gadā - 2 žurnāli, 1936. un 1938. gados - 4 žurnāli, 1937. gadā - 3 žurnāli, 1939. gadā - 5 žurnāli.

1938. gadā iepērk 13 grāmatas par Ls. 20, dāvināta viena grāmata. Fondā ir 630 sējumi.

1939. gadā iepirkta viena grāmata, dāvinātas 19, līdz ar to fondā ir 664 sējumi.

Trūkst ziņu par bibliotēkas darbību Skaņkalnē laika posmu no 1940. līdz 1945. gadam. Bibliotēka savu darbību atsāk 1946. gadā un kā Skaņkalnes pagasta bibliotēka darbojas līdz bibliotēku centralizācijai – 1977. gadam, kad kļūst par Valmieras bibliotēkas 29. filiāli.

Valmieras centrālās bibliotēkas statistikas un teksta atskaitēs par rajona bibliotēku darbību laika periodā no 1965. - 1975. gadam par Skaņkalnes ciema bibliotēku atrodamas tikai skaitliskas ziņas:

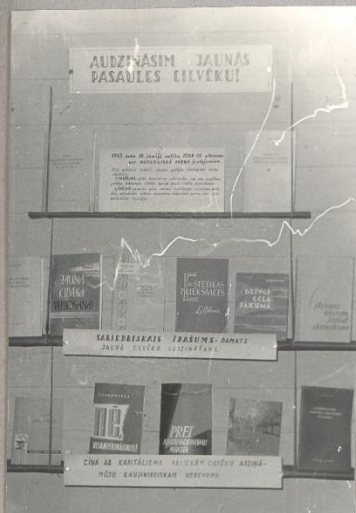
	Izsniegums			Lasītāji		
	1973.	1974.	1975.	1973.	1974.	1975.
Skaņkalnes ciema bibliotēka	4058	2918	3655	246	246	271

SKANKALNES CIEMA BIBLIOTEKA

Bibliotēkas grāmatu fonds 5260

Lasītāju skaits 365

Grāmatu izsniegums 1827



Propagandējot PSKP CK jūnija plēnuma lēmumus bibliotēkā izvietoti stendi un bibliotekārie plakāti par komunistisko sabiedrību un jaunā cilvēka audzināšanu.

Labī apmeklēts bija organizētais jaunatnes atpūtas vakars ar pārrunu „Vai tu proti sabiedrībā pieklājīgi uzvesties,” kā arī Oktobra svētku sarīkojums ar b.b. Ulma un Pabrika revolucionāro cīņas gaitu atmiņu stāstījumu.



BIBLIOTEKĀ izveidots arī LAUKSAIMNIECĪBAS STURĪTIS ar jaunāko lauksaimniecības literatūru un

labāko darba darītāju pieredzes aprakstiem.

Valmieras centrālās bibliotēkas teksta atskaitē par darbu Valmieras rajona bibliotēkās 1971. gadā lasām: “1971. gada metodiskajā darbā tikusi pievērsta uzmanība darbam ar lasītāju grupām. Skaņkalnes ciema bibliotēka, izdarot mehanizatoru grupas lasīšanas analīzi, secina, ka mehanizatori visvairāk lasījuši sabiedriski – politisko literatūru, bet nav sevišķu interesi izrādījuši par grāmatām savā specialitātē, aizbildinoties, ka paši personīgi iegādājas šādu literatūru. Turpmākajā darbā bibliotekāre ieplānojusi ietvert lasīšanas plānos periodikas materiālus, tā papildinot literatūru par atsevišķiem jautājumiem lauksaimniecībā.”

1991. gadā notiek decentralizācija un bibliotēka atgūst iepriekšējo – pagasta bibliotēkas statusu.

Dažādu iemeslu dēļ 1992. gadā bibliotēka tiek reorganizēta par grāmatu izsniegšanas punktu un tādā statusā darbojas līdz pat 2006. gadam.

TAS IR KAUNS!

Skaņkalnes bibliotēka, iespējams, darbojas pēdējo mēnesi: deputātu vairākums nobalsojis par tās slēgšanu. Iemesls? Tādu esot pat divi: mazs lasītāju skaits un naudas nepietiekamība darbinieces algošanai.

Lasītāju skaits uz šā gada 1. janvāri bijis 58. Neliels, protams. Bet vairākās rajona bibliotēkās tas nav lielāks. Pie tam šī ir sena bibliotēka, kurā, šo gadu sākot, bija 10506 grāmatas, to skaitā daudz īpaši vērtīgu. Vadītāja Iveta Priedite ir visā rajonā atzīta, pazīstama kultūras darbiniece. Taču šī ir vienīgā bibliotēka mūsu rajonā, kuru drīzumā gata-vojas slēgt.

Kāds iecerēts tās tālākais liktenis? Skaņkalnes pagasta izpilddomnieks priekšsēdētāja Ilze Laizāne uzskata, ka, ekonomiskajai un kultūras dzīvei stabilizējoties, bibliotēka pagasta iedzīvotājiem kādreiz atkal būs vajadzīga. Kādreiz. Bet tad taču šīs bibliotēkas, kura ilgajā mūžā pārdzīvojusi dažādu varu maiņas, vairs nebūs! Abi iecerētie varianti, vienalga, pie kura paliktu, ved to pretī iznīcināšanai.

Pirmais: Skaņkalnē reizi vai divas nedēļas ierodas kāda Mazsalacas bibliotēkas darbiniece, lai apmainītu lasītājiem grāmatas. Bet, šķiet, katram saprotams, ka bez morāli un fiziski novecojušo grāmatu norakstīšanas, bez jaunu ie-plūdināšanas bibliotēka mirst. Un sen pagājuši tie laiki, kad bibliotēka pildīja tikai šo pamatfunkciju. Otrais variants: grāmatu fonds tiek izdalīts citām rajona bibliotēkām. Abi šie varianti, arī jebkurš trešais, ceturtais vai piektais ir šīs daudz pieredzējušās bibliotēkas nāve.

Tātad — bibliotēka nav vajadzīga. Atmosfēras laikā, ejot uz gaismu un patiesu kultūru. Paradokss! Bet varbūt tās tikai runas? Par to atmodu. Istenībā: Sūnu ciems. Tepat, mūsu rajonā.

Varbūt — negribu nevienam apvainot — nebūtu vajadzīgi milicijas darbinieki katrā vai gandrīz katrā pagastā, ja cilvēki būtu ziņoņaki, kultūrāļaki, vairāk lasītu. Taču, ja pagasts nevar vai negrib bibliotekārei maksāt pilnu algu, uzskatot, ka viņa nav tik noslogota, tad, ja viņa tam piekrit, lai tā ir pusslodze. Tā bibliotēka tiks saglābta. Un pagastam varoša, vispusīga kultūras darbiniece. Līdz tam laikam, kad pagasta vadībai un tā deputātiem būs tik daudz kultūras, ka viņi sapratīs: bez grāmatas, bez bibliotēkas dzīvot ir nekultūrāli, nenormāli, tas ir kauns. Pagastam un visam mūsu rajonam.

ANDRIS BRIEDIS.
rajona padomes deputāts,
kultūras apakškomisijas
priekšsēdētājs

1991. gada 12. jūnijā



Noraksts

LATVIJAS PSR

ЛАТВИЙСКАЯ ССР

VALMIERAS RAJONA
SKAŅKALNES CIEMA
TAUTAS DEPUTĀTU PADOME

СКАНЬКАЛНСКИЙ
СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ
НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ
ВАЛМИЕРСКОГО РАЙОНА

L Ē M U M S

05.03.92.

Skankalne

20. sasaukuma 11. sesija

Par grāmatu izsniegšanas punkta
atvēršanu Skankalnes pagastā.

Skankalnes pagasta Tautas deputātu padomes valde iepazīnusi
ar inventarizācijas materiāliem bibliotēkā, atceļot 20. sasaukuma
8. sesijas lēmumu.

N O L Ē M A:

1. Grāmatu izsniegšanas punkta darbību uzsākt ar 1992. gada 15. martu.
2. Noteikt sekojošu darba laiku:
otrdien, ceturtdien, piektdien 9-12
trešdien 13-16
3. Par grāmatu izsniegšanas punkta vadītāju pieņemt amatu savienoša-
nas kārtībā IEVU ULDA m. BĀLIŅU, nosakot attalgojumu par nostrādāta-
jām stundām atbilstoši bibliotekāra darba algai 300,- rubļi mēnesī.
4. Grāmatu izsniegšanas punktam paredzēt no budžeta līdzekļiem līdz
500,- rubļiem mēnesī jaunas literatūras iegādei.
5. Lēmuma izpildi uzdot valdes sekretārei Agritai Putnīgai.

Padomes priekšsēdētāja

I. Leizāne

Padomes sekretāre

A. Putnīga

Noraksts





**LATVIJAS REPUBLIKAS
SKAŅKALNES PAGASTA PADOME**

Skaņkalnes pagasta padome, Skaņkalnes pagasts, LV-4215, ☎ -42-51656, -42-51387, FAX -42-51656,
Nodokļu maksātāja reģ. Nr.90000059052

SĒDES PROTOKOLA IZRAKSTS

Skaņkalnes pagastā

Nr.4.

2006.gada 21.martā

6.

**Par Skaņkalnes pagasta grāmatas punkta pārdēvēšanu par bibliotēku un reģistrēšanu
bibliotēku reģistrā**

Iepazīstoties ar Valmieras bibliotēkas 09.03.2006. vēstuli Nr.5/01-07 Par Skaņkalnes pagasta bibliotēkas reģistrāciju, padome konstatēja:

Grāmatas izsniegšanas punkts darbojas no 1993.gada.

Pēc darbības formām Grāmatu izsniegšanas punkts iekļaujas Valmieras rajona pašvaldību publisko bibliotēku tīklā- kopš 1998.gada grāmatas un citi dokumenti tiek reģistrēti rajona elektroniskajā katalogā, kas iedzīvotājiem pieejams internetā.

Grāmatu izsniegšanas punkta darbiniece regulāri piedalās bibliotekāru tālākizglītības pasākumos.

Iestādes darba laiks – katru darba dienu no 13.⁰⁰-20.⁰⁰ atbilst Bibliotēku likumā noteiktajam.

Grāmatas izsniegšanas punkts no 2003.gada ir iesaistījies Salacas baseina bibliotēku apvienībā „Salacas bibliotēkas”.

2005.gadā uzsākta Skaņkalnes pagasta grāmatu izsniegšanas punkta iesaiste Valsts vienoto bibliotēku informācijas sistēmā- projektu ietvaros saņemti 2 datori, programmatūra un ierīkots lokālais datu pārraides tīkls.

Pamatojoties uz augstākminēto, uz likumu „Bibliotēku likums” un likumu „Par pašvaldībām”,

Padome atklāti balsojot ar 7 balsīm par (G. Zunda, K.Rokpelnis, D. Urbanoviča, I.Kļaviņa, S.Perse, I. Grandāne, D.Plūme), pret nav, atturas nav, n o l e m j:

1. Pārveidot Skaņkalnes pagasta Grāmatas izsniegšanas punktu par Skaņkalnes pagasta bibliotēku.
2. Noteikt bibliotēkas darba laiku – katru darba dienu no 13.⁰⁰- 20.⁰⁰.
3. Noteikt Skaņkalnes pagasta bibliotēkā vienu štata vietu ar pilnu darba slodzi – bibliotēkas vadītāja.
4. Par Skaņkalnes pagasta bibliotēkas vadītāju apstiprināt **Ievu BĀLIŅU**.
5. Apstiprināt **Skaņkalnes pagasta bibliotēkas NOLIKUMU** (Nolikums uz 2 lapām pievienots).
6. Reģistrēt Skaņkalnes pagasta bibliotēku Bibliotēku reģistrā saskaņā ar Bibliotēku likuma 8. pantu.

Sēdes vadītājs

/paraksts/

Gunārs Zunda

/zīmogs/

IZRAKSTS PAREIZS

Skaņkalnes pagasta

padomes sekretāre

Skaņkalnes pagastā

24.03.2006.

Agrita Putniņa



2005. gadā tiek saņemta informācija, ka “Gaismas tīkls” jeb Valsts vienotā bibliotēku sistēma (VVBIS), kas ir neatņemama Nacionālās bibliotēkas projekta daļa, saņems 16,2 miljonu ASV dolāru finansējumu no Bila un Melindas Geitsu fonda un uzņēmuma “Microsoft” programmatūras ziedojumu 7,9 miljonu ASV dolāru vērtībā, kas tiks ieguldīts Latvijas bibliotēku attīstībā. Lai varētu pretendēt uz šiem ieguldījumiem Skaņkalnes pagasta padomes deputāti pieņem lēmumu – grāmatu izsniegšanas punktu reorganizēt atpakaļ par bibliotēku un reģistrēt to valsts vienotajā bibliotēku reģistrā. 2006. gada maijā tiek saņemta bibliotēkas reģistrācijas apliecība.

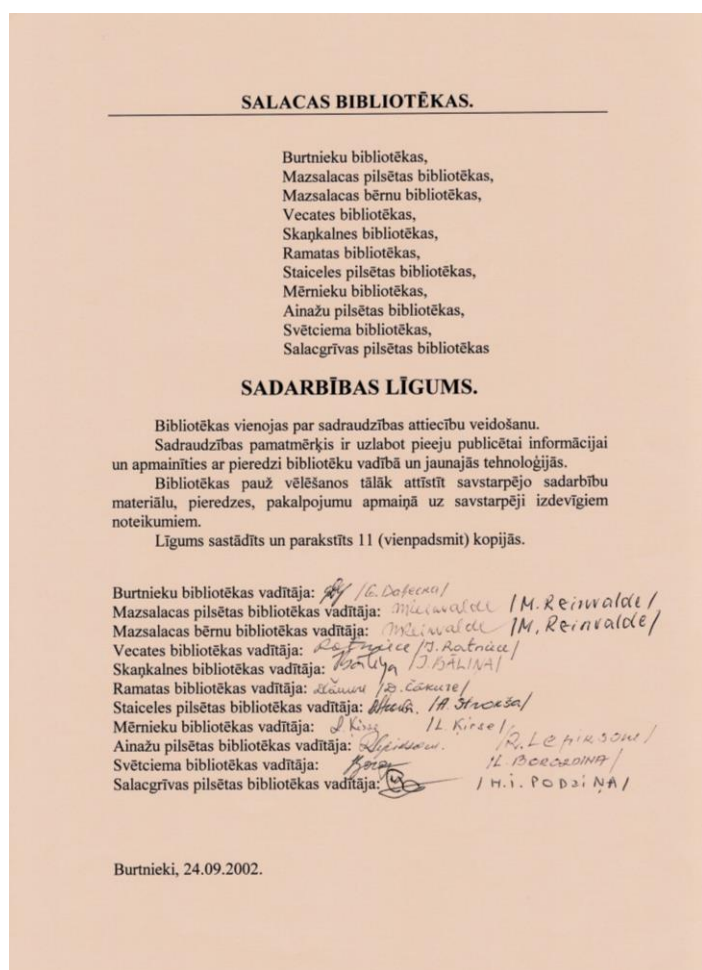


2002. gadā Skaņkalnes pagasta bibliotēka pārceļas uz jaunām telpām Skaņkalnes ciematā Bērzu iela 2-19. Tās darbībai tiek pielāgots 3 istabu dzīvoklis daudzdzīvokļu namā.



2001. gadā Salacgrīvas bibliotēka piedāvā ideju – apvienoties nevalstiskā organizācijā visām bibliotēkām, kas atrodas Salacas upes tuvumā. Tā tiek izveidota sabiedriska organizācija “Salacas baseina bibliotēkas”, kurā ietilpst 11 bibliotēkas – 5 no Limbažu rajona un 5 no Valmieras rajona, pieņemti statūti, ievēlēta valde un revīzijas komisija. Tiek organizētas dažādas tikšanās, pieredzes apmaiņas braucieni un semināri.

Diemžēl, aktīvā sadarbība ir apsīkusi, satiekamies Bibliotekāru biedrības vasaras saietos, konferencēs un citos lielākos pasākumos. Kā atbalstītāji un sadarbības partneri piedalāmies dažādos projektos.



Burtniekos, parakstot sadarbības līgumu, no kreisās: Skaņkalnes bibliotēkas vadītāja Ieva Bālīņa un Ramatas bibliotēkas vadītāja Daina Čakure



Pie Burtnieku ezera, pēc sadarbības līguma parakstīšanas, no kreisās – L. Blūma, M. Reinvalde, R. Lepiksone, L. Ķirse, A. Liepiņa, D. Čākure, A. Strokša, I. Bāliņa, G. Zeme, I.H. Podziņa

2003. gadā 17. aprīlī tiek atzīmēta bibliotēkas 75 gadu jubileja. Apzinām bijušos bibliotekārus, satiekamies, dalāmies atmiņās.



Priekšā no kreisās: Iveta Jātniece, A. Krepša/Pedere/, Ieva Bāliņa, Rasiņa Apsīte, G. Strada, Daina Auzāne, Nellija Nurmika, Maija Reinvalde, Vija Meikule, Vija Gādiga – bijušie darbinieki un viesi, tikšanās bibliotēkas telpās



No kreisās - D. Rokpelne, G. Strada, I. Bāliņa, A. Krepša, R. Apsīte, M. Perse; priekšā – I. Jurgenberga Skaņkalnes pagastmājā

Pateicoties Skaņkalnes pagasta padomes atbalstam, 2008. gadā bibliotēkā tiek ierīkots PIPP (publiskā interneta pieejas punkts), kura mērķis ir uzlabot ikviena iedzīvotāja iespējas bez maksas piekļūt internetam, lai meklētu nepieciešamo informāciju, izmantotu valsts un pašvaldības pakalpojumus elektroniskā formātā, internetbankas un e-pasta pakalpojumus. Tādējādi tiktu mazināta arī atšķirība informācijas pakalpojumu un interneta izmantošanas pieejamībā starp iedzīvotājiem pilsētās un lauku teritorijās. Bibliotēka saņem 3 datorus, MTF iekārtu, telpās tiek veikts remonts un iegādātas jaunas mēbeles.



Bibliotēkas telpas, Bērzu iela 2-19, 2019. gads

Skaņkalnes bibliotēkā laika periodā no 1928. – 2020. gadam strādājuši sekojoši bibliotekāri:

Eduards Rusmanis	1928. - 1939. (paralēli veic pagasta darbveža pienākumiem)
Ausma Unte	1946.
Augusts Zaļaiskalns	1946.
Marta Grabe	1947. - 1949.
Austra Krepša/Pedere/	1949. - 1950.
Laimdota Kūrēna	1951. - 1953.
Jānis Rasa	1953. - 1957.
Inta Virgīnija Gailuma	1957. 1959.
Velta Kārklīņa	1962. - 1967.
Ilze Krūmiņa/Baumane/	1967., 1968.
Rasiņa Apsīte	1968. - 1971., 1972.
Daina Grāpe/Prauliņa/	1972.
Anita Kaužēna	1972. – 1974.
Inita Jurgenbergas/Prauliņa	1974. - 1978.
Gunta Strada/Grabe/	1978. - 1981.
Māra Perse	1981. - 1982.
Gunta Strada	1982. - 1983.
Daiga Rokpelne	1983. – 1989.
Ausma Rokpelne	1984.- 1985. (atvieto D. Rokpelni bērnu kopšanas atvaļinājuma laikā)
Ieva Bāliņa	1985. - 1989. (atvieto D. Rokpelni bērnu kopšanas atvaļinājuma laikā)
Iveta Priedīte/Kļaviņa	1989 - 1993.
Ieva Bāliņa	no 1993. gada



Bibliotēkas vadītāja Marta Grabe
(1947. – 1949.), foto 1948. g.



Bibliotēkas vadītāja Velta Kārklīņa
(1962. - 1967.)



Bibliotēkas vadītāja Rasiņa Apsīte
(1968. - 1971., 1972), foto 1968. gads



Bibliotēkas vadītāja Inita Prauliņa
(1974. - 1978.)



Valmieras bibliotēkas direktore Daiga Rokpelne (Skaņkalnes bibliotēkas vadītāja no 1983. – 1989) un Ieva Bāliņa Skaņkalnes pagasta bibliotēkas vadītāja (no 1993. gada), foto 1999. gads



Mazsalacas novada bibliotēkāres Viļakas Vissvētā Jēzus Romas katoļu baznīcas dārzā, no kreisās – G. Penka, D. Čākure, A. Kārklīņa, Z. Berga, I. Bāliņa, pieredzes apmaiņas braucienā uz Ziemeļlatgali 2015. gada augustā



Māmiņu dienas pasākums Mazsalacas kultūras centrā, 2016. gadā, viesojas aktieris Juris Hiršs



Tikšanās ar rakstnieku un publicistu Otto Ozolu 2017. gada maijā, Mazsalacas pilsētas bibliotēkā



Tikšanās ar rakstnieku Aivaru Kļavi 2017. gada decembrī, Mazsalacas pilsētas bibliotēkā



Tikšanās ar ilggadējo laikraksta “Liesma” žurnālistu Aivaru Ustupu 2019. gada martā,
Mazsalacas pilsētas bibliotēkā

Izmantotie avoti:

1. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, fonds Nr. 1632, apraksts Nr.3, lieta Nr.633, 1., 5., 7. lp.
2. LU Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes nodaļas studentes I. Kalniņas bakalaura darbs “Valmieras rajona bibliotēku vēsture no pirmsākuma līdz 2. Pasaules karam”
3. Valmieras centrālās bibliotēkas gada statistikas un teksta atskaite par darbu Valmieras rajona bibliotēkās, 1973. – 1975. g.
4. Dokumenti un foto no Skaņkalnes pagasta bibliotēkas arhīva.
5. Foto no Skaidrītes Berginas un Māras Perses personīgā arhīva.

Sagatavoja Ieva Bāliņa – Skaņkalnes pagasta bibliotēkas vadītāja

2020. gada septembris